

Isertitat annertussusaat malillugit utoqqalinermit soraarnerussutisiat ilanngarneqartarunnaarlutilluunniit atorunnaarsinneqartarunnaarsillugit, Naalakkersuisut utoqqalinersiaqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaannut allannguutissatut siunnersuummik suliaqarnissamik peqquneqarnissaannik Inatsisartunut aalajangiiffigisassatut siunnersuut. Allaannguutissatut siunnersuut UKA 2026-mi saqqummiunneqassaaq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Mariane Paviassen Jensen, Inuit Ataqatigiit)

Akissuteqaat

(Isumaginninnermut, Suliffeqarnermut, Nunamut Namminermut Avatangiisinullu Naalakkersuisoq)

Siullermeerinninneq

Naalakkersuisut siunnersuuteqartoq siunnersuummut qujassuteqarfigaat.

Naalakkersuisunut pingaaruteqarlunnarpoq, siunissami soraarnerussutisiaqarnermut aqqissuussamik patajaatsumik pilersitsinissamut, soraarnerussutisiaqarnermut suliaasaqarfimmi allannguutit tapersiinnissat. Pingaartuuvoq soraarnerussutisiaqarnermut suliaasaqarfik tamaat pillugu ataatsikkut aqqissuusseqqittoqarpat, soraarnerussutisiaqarnermut suliaasaqarfik tassaammat utoqqalinersiat, suliffeqarnermi ataatsimoortumik soraarnerussutisiat aamma tjenestemandit soraarnerussutisiaat, soraarnerussutisiaqarnissamut aqqissuussinermut peqataasussaatitaaneq aamma inuit namminneq soraarnerussutisiaat. Taamaattumik utoqqalinersiat kisiisa isigalugit pisinnaangilagut. Pingaartuuvoq soraarnerussutisiaqarnermut aqqissuussaq ataatsimut isiginissaa, tassaavormi soraarnerussutisiaqarnermut aqqissuussaq ataatsimoortoq siunissami innuttaasunut tamanut soraarnerussutisiaqalernissamut periarfissiisussaq.

Naalakkersuisooqatigiinnermut isumaqatigiisummi takuneqarsinnaavoq, Naalakkersuisut eqimattamik immikkut ilisimasalinnik arlaannaanulluunniit attuumassuteqanngitsumik pilersitsiniartut, soraarnerussutisiaqarnermut aqqissuussassamut ataatsimoortumik inassuteqartussat. Naalakkersuisut eqimattaq immikkut ilisimasalinnik inuttaqartussaq katitissallugu suliaqarput aamma piaarnerpaamik eqimattap katitigaanera tamanut ammasumik saqqummiutissavaat. Eqimattaq immikkut ilisimasallit soraarnerussutisiaqarnermut aqqissuusseqqinnermut kingusinnerpaamik november 2026-mi inassuteqarnissaa sulii pilersaarutaavoq.

Naalakkersuisut sulii isumaqarput, soraarnerussutisiaqarnermut aqqissuussaq siunissami pitsaanerulersinneqarnissaa pingaaruteqartoq. Soraarnerussutisiaqarnermut aqqissuussaq pisariinnerussaaq innuttaasunullu paasinaruulluni. Taamaattumik Naalakkersuisut eqimattap immikkut ilisimasallit sulinissaannut tunngavinnik arlalinnik aalajangiipput, taamaalilluni soraarnerussutisiaqarnermut aqqissuusseqqinnermi, aqqissuussap siunissami pisariitsuunissaanik kiisalu naak soraarnerussutisiaqalernissamut ukiorititat angoreeraluarlugit sulinissaq sulii kajuminnartuunissaanik anguniakkat ilagalugit. Taamaalilluni immikkut ilisimasalinnut piumasaqaataavoq, appariartuaartitsinissamut malittarisassat maanna atuuttut misissoqqissaassagaat nalilersuiffigalugillu aamma immikkut ilisimasallit tunngavimminnik naammassinnittumik allannguutissatut siunnersuuteqarlutik.

Taamaattoq Naalakkersuisut siunnersuut pillugu toqqaannartumik oqaaseqarnissaq pisariaqartippaat. *”Utoqqalinersianut appariartuaartitsinissamut malittarisassat peerneqarpata aningaasaqarnikkut kingunerisassa at pillugit nassuiaammi”* Naalakkersuisut september 2025-mi tamanut ammasumik saqqummiussaanni, takuneqarsinnaasutut, utoqqalinersianut aningaasartuutit ukiuni aggersuni annertuumik qaffattussaapput. Tamanna ilaatigut takuneqarsinnaavoq 2030-mi utoqqalinersianut ukiumut aningaasartuutit 694 mio. kr-ingajannik amerlatigilissammata. Ukioq 2040-mi aningaasartuutit amerleriaqqissapput ukiumut 813 mio. kr-nik naleqartumik. Soraarnerussutisiaqarnermut aqqissuussaq maanna atuuttoq, malittarisassat ullumikkut taama isikkoqartillugit, aningaasaqarnikkut attanneqarsinnaanngilaq.

Ilanngullugu nassuiaammi takuneqarsinnaavoq, toqqammaviumik aningaasartanut aamma utoqqalinersianut tapinut appariartuaartitsinissamut periaatsit peerneqarpata, tamanna piffissami 2025-2050-mi ukiumut 79-118 mio. kr-inik saniatigut akeqassasut. Tamanna isumaqarpoq, siunnersuutip ukiumut utoqqalinersianut aningaasartuutit 900 mio. kr-it sinnersinnaagai.

Tamatuma saniatigut nassuiaammi takuneqarsinnaavoq, appariartuaartitsinissamut killiliussat atuuttut qaangerlugit aningaasarsiaqartut amerlavallaanngitsut. Utoqqalinersianik appariartuaatitsinissamut periaatsit atorunnaarsinneqarpata pisuunerpaanik aningaasarsiaqarnerpaanillu kisimi iluaqusiissaaq, peqatigalugulu aningaasarsiaakinnerpaat ulluinnarni sunnguamilluunniit allanngortoqarneranik malugisaqarunnaratik.

Naalakkersuisut tatigivaat immikkut ilisimasallit soraarnerussutisiaqarnermut aqqissuusseqqinnermut ataatsimoortumik sinaakkutit allaatigineqartut iluanni inassuteqassasut, ilaatigut sivisunerumik suliffeqarnermiiginnarnissamut aningaasaqarnikkut kajuminnarnerulersillugu. Qitiulluinnarpoq, soraarnerussutisiaqarnermik suliassaqarfimmi allannguinerit, aalajangiinissamut tunngaviumussat naalakkersuinikkut ingerlataqartut innuttaasullu periarfissaviit pillugit ataatsimoortumik paasisitsissasut. Naalakkersuisut kissaatigaat, 2026-mi ukiakkut imaluunniit 2027-mi upernaakkut naalakkersuinikkut siammasissumik isumaqatigiittoqarsinnaasoq, taamaalilluni Inatsisartut tamarmiusut soraarnerussutisiaqarnermut aqqissuusseqqinnissamut tunuliaqutaasinnaallutik.

Pingaaruteqarpoq Naalakkersuisut immikkut ilisimasallit inassuteqarnissaat sioqqullugu aqqissuusseqqinnermut iliuusissanut pituttunnginnissaat. Tamanna tunngavigalugu Naalakkersuisut allannguutissatut siunnersuut inassutiginiarpaat, ***“Soraarnerussutisiaqarnermut aqqissuusseqqinnermi appariartuaartitsinissamut killiliussat iluarsisat ilanngunneqarsinnaaner at pillugu immikkut ilisimasallit misissussaga at peqquneqassasut.”***